

МАТЕМАТИКА И МАТЕМАТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, 2022
MATHEMATICS AND EDUCATION IN MATHEMATICS, 2022
Proceedings of the Fifty First Spring Conference
of the Union of Bulgarian Mathematicians
Tryavna, April 5–9, 2022

**НАСЛЕДСТВОТО НА ВАСИЛ А. ПОПОВ – УЧИТЕЛ,
КОЛЕГА И ПРИЯТЕЛ**

Камен Иванов, Пенчо Петрушев

Васил Атанасов Попов
14 януари 1942 – 31 май 1990

Тези редове отразяват нашето лично виждане за наследството на Васил Попов – изтъкнат български математик със значими приноси към теорията на апроксимациите. Дори 32 години след смъртта му все още си спомняме ярко Васил от доброто старо време, особено когато на халба бира си припомняме случки от младостта ни с

Васил – спомени, които толкова много ценим. В тази кратка бележка бихме искали да припомним основни моменти от живота и кариерата на Васил Попов, както и да споделим някои от личните си спомени за него.

Кратки биографични данни. Васил Атанасов Попов е роден в София на 14 януари 1942 г. Баща му е защитил научната степен „Доктор по философия, социология и журналистика“, а майка му (Лилия Сталева), известна преводачка от френски, е отличена от френската държава с приза „Кавалер на ордена на изкуствата и литературата“. Женен е за Александра (Сашка е физик) и имат двама сина: Александър (Алек Попов е известен български писател) и Атанас (Наско завършва международната MBA (Master of Business Administration) програма на Университета на Южна Каролина, САЩ. Сега е успешен бизнесмен в Ню Йорк). Младият Васил израства умен и общителен с широк кръг от интереси и голям потенциал за математика. Той успешно издържа изпитите на пълните университетски курсове по физика и по математика едновременно само за три години и половина. През 1965 г. Васил Попов завършва Математическия факултет на Софийския университет и е назначен в Института по математика на БАН. Става старши научен сътрудник в института през 1974 г., редовен професор през 1981 г. и член-кореспондент на БАН през 1984 г. През цялата си кариера преподава математика в Софийския университет. Той е сътрудничил на редица знаменити математици от цял свят. Беше канен многократно на редица международни форуми и беше гост-професор в Университета на Южна Каролина в Колумбия и Университета Темпъл във Филаделфия, САЩ. Васил Попов умира във Филаделфия на 31 май 1990 г.

Научни постижения. Основните научни интереси и резултати на Васил Попов са в областта на теория на апроксимациите. Кандидатската му дисертация „Изпъкнали апроксимации“ е написана под ръководството на Благовест Сендов и защитена през 1971 г. Научната степен „доктор на математическите науки“ му е присъдена през 1977 г. за дисертация на тема „Прави и обратни теореми в теория на апроксимациите“. Основните му постижения са в областите на: теорията на нелинейните приближения, по-специално – рационални апроксимации и апроксимации със сплайнни със свободни възли; приближения в Хаусдорфова метрика и усреднени модули на гладкост. Творчеството на Попов включва множество публикации и книги. Той беше международно признат математик, включително със значителен брой участия на големи конференции като поканен докладчик. Васил Попов допринесе значително за утвърждаването на България като международен научен център, като организира множество конференции и семинари. Васил беше изключителен математически талант. Успяваше да реши трудни проблеми с изключителна лекота и елегантност. Преждевременната му смърт беше голяма загуба за българската математическа общност, но неговите постижения и идеи продължават да вдъхновяват много последователи до ден днешен.

Ученици. Васил Попов имаше 11 докторанти. Ние имахме късмет да бъдем двама от неговите ученици. Васил беше изключително щедър и в същото време вискателен, понякога доста строг към нас. Обичаше да предизвиква своите ученици и колеги със задачи и въпроси. Понякога (и обикновено след няколко водки) Васил питаше някой, който искаше да се присъедини към неговата компания, „Можеш ли да дадеш дефиницията за (равномерно) непрекъсната функция?“ и след като

получеше незадоволителен отговор, казваше „Ти не си математик, заминавай.“ По друг повод, след ожесточен спор един от нас беше „уволнен“ от Васил. Винаги беше интересно и стимулиращо да бъдеш в компанията му. Васил беше силна личност, а беше силен и физически. В същото време той беше чувствителен, с богата душевност и култура. Васил беше необикновено надарен с много интереси в различни области в математиката и извън нея. Свиреше на пиано и беше отличен писател. Можеше бързо да схване нови идеи и да ги развие до следващото ниво.

Наградата на името на Васил Попов. Наградата „Васил А. Попов“ за млади учени беше учредена през 1995 г. в памет на покойния Васил Попов и като признание за изключителния му принос към математиката. Рон ДеВор и Ед Саф бяха двама от основателите на наградата Попов. Много други също помогнаха, включително прочути математици като Карл де Бор, Дейв Донохо и Жил Пизие. Комисията за избор на първата награда „Васил А. Попов“ се състоеше от Чарлз Чуи, Рон ДеВор, Пол Невай, Пенчо Петрушев, Алън Пинкус и Ед Саф. Тази наградата се финансира единствено от дарения на колеги, приятели и тези, които подкрепят съществуването на такава награда.

Награда „Васил А. Попов“ се присъжда всяка трета година на млад математик получил значими резултати в теория на апроксимациите и други области на математиката, свързани с творчеството на Васил Попов. Кандидатите за Наградата са доктори, получили научната си степен през последните 6 години. Наградата се състои от гравирани мраморен трофей и парична премия. Вече са присъдени девет награди „Васил А. Попов“. Носители на наградата до сега са: Алберт Кoen (1995), Арно Кайлаарс (1998), Емануел Кандес (2001), Сергей Денисов (2004), Мауро Маджони (2007), Джоел А. Троп (2010), Андрей Бондаренко (2013), Жан-Мари Миребо (2016) и Данило Радченко (2020).

Понастоящем седалището на Наградата „Васил А. Попов“ е в Париж: Laboratoire Jacques-Louis Lions, Sorbonne Universite, под егидата на Fondation Sciences mathematiques de Paris. За повече информация относно Наградата посетете

<https://www.ljll.math.upmc.fr/popov-prize/prize-description/>.

В заключение смятаме, че Васил Попов заема достойно място в пантеона на българската математика и се надяваме заслугите му да бъдат помнени, а Наградата „Васил А. Попов“ да остане за още много-много години.

Камен Иванов
Институт по математика и информатика
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 8
1113 София, България
e-mail: kamen@math.bas.bg

Pencho Petrushev
Department of Mathematics
University of South Carolina
Columbia, SC, USA
e-mail: pencho@math.sc.edu

**THE LEGACY OF VASIL A. POPOV – TEACHER,
COLLEAGUE AND FRIEND**

Kamen Ivanov, Pencho Petrushev

This is our personal account of Vasil Popov – a distinguished Bulgarian mathematician who have made major contributions to Approximation theory. Even 32 years after his death we still vividly remember Vasil from the good old times, especially when over a mug of beer we recall some events from our youth with Vasil – memories, which we so much cherish. In this short note we would like to recall the main point in Vasil Popov’s life and career as well as to share some of our personal memories of Vasil.